

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра «Фінанси, облік і аудит»

РОБОЧА ПРОГРАМА

Назва освітньої компоненти	Атестаційний екзамен
Код та назва спеціальності	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Назва освітньої програми	Управління фінансами, банківська справа та страхування
Рівень освіти	перший (бакалаврський)
Форма навчання	Денна / заочна
Семестр	8
Кількість кредитів ЄКТС	1,5
Форма підсумкового контролю	екзамен
Розробник програми	Лисьонкова Наталія Миколаївна, доцент, к.е.н. доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту

ОПИС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Галузь знань: 07 «Управління і адміністрування»

Обов'язкова : цикл професійної підготовки

Курс: 4 / Семестр: 8

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Кірдіна Олена Григорівна, д.е.н, професор,

Орлова Вікторія Миколаївна, к.е.н, доцент

Стещенко Олена Дамирівна , к.е.н, доцент

Тройнікова Олена Миколаївна , к.е.н, доцент

Час та аудиторія проведення занять: згідно графіку проведення державної атестації здобувачів

МЕТА І ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Атестаційний екзамен має на меті всебічно та об'єктивно оцінити рівень сформованості професійних компетентностей здобувачів освіти у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, а також їх здатність застосовувати теоретичні знання та практичні навички для розв'язання типових і нестандартних фахових завдань.

Основними завданнями освітньої компоненти є:

1. Перевірка теоретичної підготовки, зокрема:

- оцінити знання основ фінансової науки, державних і корпоративних фінансів.
- перевірити розуміння принципів функціонування банківської системи, банківських операцій і механізмів регулювання.
- визначити рівень засвоєння теорії та практики страхування, видів ризиків, тарифоутворення.
- виявити глибину знань щодо фондового ринку, фінансових інструментів, діяльності посередників та правил ринкової інфраструктури.

2. Оцінювання вміння застосовувати знання на практиці, а саме:

- аналізувати фінансові звіти та показники діяльності суб'єктів господарювання.
- виконувати розрахунки банківських, страхових і фінансових операцій.
- приймати обґрунтовані рішення у сфері управління фінансовими ресурсами.
- оцінювати інвестиційні інструменти та ризики фондового ринку.

3. Діагностика професійних компетентностей охоплює:

- здатність працювати з фінансово-економічною інформацією та нормативно-правовою базою.
- навички фінансового планування, прогнозування, оцінювання ризиків.
- уміння обирати та застосовувати сучасні фінансові технології й інструменти.

4. Перевірка аналітичного та критичного мислення передбачає:

- аналіз реальних або ситуаційних фінансових кейсів.
- формулювання висновків та пропозицій щодо підвищення ефективності фінансової діяльності.

5. Оцінювання готовності до професійної діяльності, зокрема:

- виявлення рівня професійної зрілості випускника.

- перевірка здатності самостійно приймати рішення у фахових ситуаціях.
- визначення відповідності компетентностей вимогам ринку праці.

КОМПЕТЕНТНОСТІ І РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у сфері обліку, аудиту та оподаткування або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки і характеризується комплексністю й невизначеністю умов.

Заплановані загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК12 Здатність працювати автономно.

ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК15. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро-та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система, страхування та фондовий ринок).

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Результатами навчання (ПР):

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати

ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.

ПЕРЕДУМОВИ (ПРЕРЕКВІЗИТИ)

Атестація здобувачів здійснюється після завершення ними теоретичної та практичної частини навчання з метою встановлення фактичної відповідності рівня освітньої та кваліфікаційної підготовки випускника вимогам освітньої програми спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок за рівнем вищої освіти «бакалавр». До складання атестаційного екзамену, що проводиться на відкритому засіданні екзаменаційної комісії, допускають здобувачів, які виконали навчальний план.

ПІСЛЯУМОВИ (ПОСТРЕКВІЗИТИ)

Освітні компоненти підготовки за ОС «магістр» спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування».

ВІДПОВІДНІСТЬ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ ГЛОБАЛЬНИМ ЦІЛЯМ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДО 2030 РОКУ

Відповідно до резолюції ООН №70/1 та Указу Президента України №722/2019, освітня компонента сприяє досягненню таких Цілей сталого розвитку (ЦСР):

Відповідність ЦСР	Очікувані результати навчання
ЦСР 1: Подолання бідності	Розробка інклюзивних фінансових продуктів, мікрокредитування, доступ до банківських послуг для вразливих груп, оцінка кредитоспроможності малозабезпечених
ЦСР 8: Гідна праця та економічне зростання	Аналіз фінансової стабільності, підтримка МСБ, доступ до кредитів та інвестицій, сприяння економічному зростанню через ефективне фінансування
ЦСР 9: Інновації та інфраструктура	Фінансування інноваційних проєктів, венчурне фінансування, розвиток фондового ринку для залучення капіталу в інфраструктуру та технології
ЦСР 10: Зменшення	Фінансова інклюзія, зменшення регіональних та соціальних

Відповідність ЦСР	Очікувані результати навчання
нерівності	диспропорцій через доступні фінансові послуги, прогресивне оподаткування та перерозподіл
ЦСР 13: Пом'якшення наслідків зміни клімату	Розвиток green banking, ESG-інвестування, страхування кліматичних ризиків, оцінка та фінансування заходів адаптації та пом'якшення клімату
ЦСР 17: Партнерство заради сталого розвитку	Міжнародні фінанси, співпраця з міжнародними фінансовими організаціями, публічно-приватне партнерство, гармонізація фінансових регуляції

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Підготовка до атестаційного екзамену

Атестація здобувачів здійснюється після завершення ними теоретичної та практичної частини навчання з метою встановлення фактичної відповідності рівня освітньої та кваліфікаційної підготовки випускника вимогам освітньої програми спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» за рівнем вищої освіти «бакалавр».

До складання атестаційного екзамену, що проводиться на відкритому засіданні екзаменаційної комісії, допускають здобувачів, які виконали навчальний план.

Атестаційний екзамен проводиться як комплексна перевірка знань здобувачів з наступних освітніх компонентів:

Фінанси
 Фінанси підприємств
 Страхування
 Інвестування
 Центральний банк та монетарна політика
 Фінансовий аналіз банківської діяльності
 Фінансовий ринок
 Фондовий ринок
 Податкова система та фіскальна політика
 Фінанси залізничного транспорту

Атестаційний екзамен проводиться у тестовій формі. Зміст тестів, що виносяться на атестаційний екзамен, орієнтується на діагностику рівня опанування бакалавром професійних компетентностей, що визначені у Стандарті МОН України вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю, затверджений та введений в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 24.05.2019 р. № 729.

Атестаційний екзамен повинен визначати рівень засвоєння здобувачами матеріалів фахових дисциплін, що наведені вище, уміння самостійно аналізувати практичні проблеми та формувати правильні кроки до їх вирішення, активно використовувати набуті знання у своїй професійній діяльності, здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, що передбачає застосування усіх набутих знань під час теоретичного та практичного навчання.

Атестаційний екзамен є продовженням навчального процесу, складовою частиною завершального етапу підготовки бакалаврів зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок за рівнем вищої освіти «бакалавр».

Атестаційний екзамен, за умов всебічного аналізу його результатів, дозволяє найбільш вичерпно з'ясувати позитивний досвід і недоліки в організації, змісті та методиці викладання дисциплін навчального плану, а також самостійної роботи здобувачів.

Екзаменаційна комісія (після завершення екзамену всіма здобувачами) ухвалює рішення і оголошує результати атестаційного екзамену.

До атестаційного екзамену допускаються здобувачі ОП, які виконали всі вимоги навчального плану та програм зі спеціальності.

При підготовці до атестаційного екзамену здобувачі ОП повинні у самостійному режимі повторити матеріал дисциплін, які виносяться на атестаційний екзамен, працюючи із різними джерелами інформації. Кафедрою фінансів, обліку і аудиту проводиться одна потокова консультація, на якій здобувачі ОП спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» за рівнем вищої освіти «бакалавр», отримують додаткову інформацію зі складання екзамену.

Теоретична частина атестаційного екзамену

Теоретична частина атестаційного екзамену має на меті перевірити рівень засвоєння фундаментальних знань за всіма освітніми компонентами освітньої програми спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Форма проведення — тестування, яке забезпечує об'єктивне оцінювання навчальних результатів та охоплює широке коло тем, що формують професійну компетентність бакалавра.

Структура тесту:

- Загальна кількість питань: 50
- Формат питань: вибір однієї правильної відповіді з кількох варіантів.

Тестові завдання розподілені за 10 освітніми компонентами.

Тематичне наповнення та розподіл питань по модулях

№	Освітня компонента	Кількість питань
1	Фінанси	5
2	Фінанси підприємств	5
3	Страховання	5
4	Інвестування	5
5	Центральний банк та монетарна політика	5
6	Фінансовий аналіз банківської діяльності	5
7	Фінансовий ринок	5
8	Фондовий ринок	5
9	Податкова система та фіскальна політика	5
10	Фінанси залізничного транспорту	5

Практична частина атестаційного екзамену

Практична частина атестаційного екзамену спрямована на комплексну перевірку сформованості професійних компетентностей щодо практичного застосування теоретичних знань з фінансів, банківської справи, страхування, фондового ринку, інвестуванні у процесі розв'язання ситуаційних завдань та професійної підготовки здобувачів вищої освіти, здатності застосовувати знання зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» у реальних і змодельованих умовах.

Практична частина складається з чотирьох завдань, які охоплюють ключові компетентності, актуальні для фахівця у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Час на виконання: 180 хвилин (може коригуватися залежно від умов проведення)

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання визначаються відповідно до Положення про організацію освітнього процесу УкрДУЗТ (<https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/polozhennja-pro-ooanova-redakcija-2024.pdf>)

ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Атестаційний екзамен проводиться в дистанційному форматі з використанням платформи Zoom із забезпеченням дотримання принципів академічної доброчесності, ідентифікації особи здобувача та прозорості процедури оцінювання.

Перед початком атестаційного екзамену здійснюється обов'язкова ідентифікація особи здобувача шляхом пред'явлення документа, що посвідчує

особу, у режимі відеоконференції. Участь у складанні екзамену без проходження процедури ідентифікації не допускається.

Екзаменаційний білет надсилається кожному здобувачу індивідуально на його офіційно зареєстровану електронну пошту безпосередньо перед початком виконання завдань.

Номер отриманого білета студент оголошує екзаменаційній комісії в усній формі під час відеозв'язку.

Здобувач виконує завдання письмово (від руки) протягом встановленого регламентом часу, перебуваючи в режимі постійного відеоспостереження. Під час складання екзамену забороняється використання сторонніх осіб та несанкціонованих джерел інформації.

Після завершення роботи здобувач демонструє аркуші з відповідями на камеру таким чином, щоб члени екзаменаційної комісії мали можливість візуально підтвердити обсяг і зміст виконаних завдань та ставить особистий підпис та дату .

Оригінал письмової роботи підлягає обов'язковому поданню для зберігання на кафедрі шляхом надсилання поштовим відправленням на офіційну адресу кафедри, або шляхом особистого подання до кафедри у визначений термін.

Оригінали екзаменаційних робіт зберігаються відповідно до вимог внутрішніх нормативних документів закладу вищої освіти

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання результатів складання атестаційного екзамену здійснюється відповідно до Положення про контроль і оцінювання якості знань студентів в УкрДУЗТ(<https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/pologennya-pro-kontrol-ta-osinuvannya-2015.pdf>) та Порядку проведення заліково-екзаменаційної сесії в умовах воєнного стану https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/porjadok_sesija_vijskovij-stan.pdf

Критерії оцінювання ґрунтуються на принципах об'єктивності, системності, повноти розкриття змісту завдань, правильності розрахунків та обґрунтованості висновків.

Екзаменаційний білет складається з теоретичної та практичної частини.

Теоретична частина атестаційного екзамену

Теоретична частина атестаційного екзамену містить 50 тестових завдань закритого типу з вибором однієї правильної відповіді.

Кожне тестове завдання оцінюється за такими критеріями:

-2 бали – відповідь правильна, надана чітко, однозначно, без виправлень і без позначення додаткових варіантів;

-1 бал – відповідь правильна, але містить виправлення;

-1 бал – позначено декілька варіантів відповіді за умови, що серед них наявний правильний варіант, хоча за умовами завдання передбачено вибір лише однієї правильної відповіді;

- 0 балів – відповідь неправильна, відсутня або позначено декілька варіантів без можливості однозначно визначити правильний.

Такий підхід забезпечує диференційоване та об'єктивне оцінювання рівня підготовки здобувачів вищої освіти.

Критерії оцінювання теоретичної частини атестаційного екзамену Шкала оцінювання: національна та ECTS

<u>Кількість вірних відповідей</u>	<u>Визначення назви за державною шкалою</u>	<u>Визначення назви за шкалою ECTS</u>	<u>За 100 бальною шкалою</u>	<u>ECTS оцінка</u>
45-50	відмінно – 5	Відмінно – робота виконана на високому рівні, допущено лише поодинокі незначні неточності	90-100	A
41-44	добре – 4	Дуже добре – результат вище середнього, наявні окремі помилки, які суттєво не впливають на загальну якість виконання	82-89	B
37-40		Добре – завдання виконано загалом правильно, однак допущено певну кількість помилок, у тому числі окремі суттєві	75-81	C
34-37	задовільно-3	Задовільно – робота виконана на прийнятному рівні проте містить значну кількість недоліків	69-74	D
30-34		Достатньо – результат відповідає мінімально встановленим вимогам та критеріям оцінювання	60-68	E
18-29	Незадовільно -2	Незадовільно – рівень знань недостатній, необхідне додаткове опрацювання матеріалу перед повторним оцінюванням (з можливістю повторного складання без повторного вивчення ОК)	35-59	FX
Меньш 18		Незадовільно – продемонстровано суттєві прогалини в знаннях що потребує повторного вивчення ОК	<35	F

Практична частина атестаційного екзамену

Оцінювання практичної частини атестаційного екзамену здійснюється за 100-бальною шкалою відповідно до повноти, правильності та обґрунтованості виконання завдань. Кожна задача оцінюється в 100 балів, після чого знаходиться середня арифметична.

Критерії оцінювання практичної частини атестаційного екзамену Шкала оцінювання: національна та ECTS

<u>Визначення назви за державною шкалою</u>	<u>Визначення назви за шкалою ECTS</u>	<u>За 100 бальною шкалою</u>	<u>ECTS оцінка</u>
ВІДМІННО – 5	Відмінно – задача розв'язана вірно і містить пояснення та логічний висновки	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре - задача розв'язана, але при розв'язанні допущені незначні помилки, які на загальний підсумок не вплинули	82-89	B
	Добре – правильна робота з певною кількістю помилок,	75-81	C

	висновки мають деякі неточності.		
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно – є помилки при рішенні, відсутність одиниць виміру в деяких розрахунках, висновок зроблено невірно.	69-74	D
	Достатньо – задача розв’язана, але містить грубі помилки, які призводять до зміни кінцевого результату, відсутні висновки	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬН О - 2	Незадовільно – є часткове розв’язання задачі, відсутність логіки розрахунків та висновків, необхідно опрацювання матеріалу перед подальшим оцінюванням потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного ОК)	35-59	FX
	Незадовільно – рішення задачі повністю відсуне, необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення ОК)	<35	F

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ПОЛІТИКА КУРСУ

Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в УкрДУЗТ (<https://kart.edu.ua/wpcontent/uploads/2020/05/polozhennja-pro-ooop-nova-redakcija-2024.pdf>) прозорість, неупередженість оцінювання досягнень студентів є одним із принципів забезпечення якості освітнього процесу

Політика забезпечення дотримання учасниками освітнього процесу академічної доброчесності визначається Кодексом академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту <https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/06/kodex.pdf>

Основні заходи запобігання та виявлення академічного плагіату визначаються Положенням про організацію освітнього процесу Українського державного університету залізничного транспорту (далі – Університет) <https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/polozhennja-pro-ooop-ukrdutz-2021.pdf>

Програма освітніх компонентів, які виносяться на атестаційний екзамен

Освітня компонента «Фінанси»

Тема 1 Сутність фінансів їх функції і роль

Необхідність та суть фінансів. Функції фінансів. Централізовані та децентралізовані фінансові ресурси. Моделі фінансових відносин у суспільстві Головні напрями фінансового впливу на процеси суспільного розвитку

Тема 2 Фінансова система

Поняття, структура та принципи побудови фінансової системи. Сфери і ланки фінансової системи, їх характеристика. Органи управління фінансами та їх функції.

Тема 3 Фінансова політика і фінансовий механізм

Фінансова політика, її зміст і завдання. Фінансовий механізм і його складові елементи.

Тема 4 Фінанси господарських суб'єктів

Сутність фінансів господарських суб'єктів і принципи їх організації. Фінансові ресурси підприємства.

Тема 5 Державні фінанси

Сутність і роль державних фінансів. Державні доходи та видатки.

Тема 6 Податки і податкова система

Сутність, функції та класифікація податків. Характеристика елементів податку. Загальнодержавні та місцеві податки та збори. Принципи податкового законодавства. Права та обов'язки платників податків. Права органів державної податкової служби.

Тема 7 Бюджет і бюджетна система

Бюджет, його доходи і видатки. Бюджетна класифікація. Складові бюджету. Співвідношення загального і спеціального фондів бюджету. Дефіцит і профіцит бюджету. Бюджетний устрій та бюджетна система України. Державний бюджет України Місцеві бюджети.

Тема 8 Доходи і видатки держбюджету

Склад доходів Державного бюджету. Класифікація видатків бюджету.

Тема 9 Місцеві фінанси

Сутність місцевих фінансів та причини їхнього виникнення. Функції місцевих фінансів та економічний механізм управління територіями. Склад і структура місцевих фінансів.

Тема 10 Державні цільові фонди

Сутність державних цільових фондів. Пенсійний фонд України. Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Фонд соціального захисту інвалідів.

Тема 11 Державний кредит і державний борг

Економічна сутність і роль державного кредиту. Форми державного кредиту. Державний борг та його формування. Управління державним боргом та його обслуговування. Класифікація державних позик.

Тема 12 Страхування і страховий ринок

Необхідність та зміст страхування. Суб'єкти страхування. Організація та регулювання страхування. Страховий ринок.

Тема 13 Фінансовий ринок

Поняття фінансового ринку, його роль і місце в системі фінансово-економічних відносин. Структура і функції фінансового ринку. Товари і суб'єкти фінансового ринку. Характеристика грошового ринку. Ринок капіталів як джерело довгострокових фінансових ресурсів. Тенденції розвитку та поточний стан фінансового ринку України. Становлення міжнародного фінансового ринку.

Тема 14 Міжнародні фінанси

Економічна сутність та призначення міжнародних фінансів.

Місце і роль міжнародних фінансів у сучасній світогосподарській системі. Формування світових фінансових центрів. Міжнародні економічні організації як суб'єкти міжнародних фінансів. Міжнародні та регіональні економічні структури. Особливості функціонування фінансової системи ЄС. Міжнародні фінансові інституції. Регіональні фінансово-кредитні установи.

Рекомендовані джерела

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>

3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

4. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>

5. Закон України «Про страхування» від 7.03.1996 р. № 85/96-ВР. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text>

Програма освітньої компоненти «Фінанси підприємств»

Тема 1 Основи фінансів підприємств

Економічна сутність фінансів підприємств. Формування і функціонування фінансів підприємств. Фінансові ресурси та джерела їх формування. Організація фінансової діяльності і фінансової роботи підприємств. Управління фінансами підприємств.

Тема 2 Грошові розрахунки підприємств

Поняття грошового обороту та сфери застосування готівкових та безготівкових розрахунків. Рахунки підприємств. Характеристика форм безготівкових розрахунків. Економічна відповідальність за несвоєчасність здійснення розрахунків.

Тема 3 Грошові надходження підприємств.

Види грошових надходжень. Виручка від реалізації продукції та від іншої реалізації. Грошові надходження від фінансово-інвестиційної діяльності.

Тема 4 Формування і розподіл прибутку.

Економічна сутність прибутку та його види. Фактори, що формують прибуток підприємства. Собівартість продукції. Розподіл прибутку підприємства.

Тема 5 Оподаткування підприємств

Сутність і призначення системи оподаткування підприємств. Оподаткування прибутку підприємства. Платежі за ресурси. Сплата непрямих податків. Платежі підприємств на загальнообов'язкове державне пенсійне і соціальне страхування. Місцеві податки та збори.

Тема 6 Оборотні кошти

Сутність оборотних коштів та їх структура. Необхідність і методи обчислення оборотних коштів. Поняття норм і нормативів оборотних коштів, їх розрахунок. Джерела формування оборотних коштів. Показники стану оборотних коштів. Показники ефективності використання оборотних коштів.

Тема 7 Кредитування підприємств

Банківське кредитування. Класифікація банківського кредиту. Комерційне кредитування підприємств. Інші форми кредитування підприємств.

Тема 8 Фінансове забезпечення відтворення основних засобів

Сутність основних засобів та їх відтворення. Показники стану та ефективності використання основних засобів. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів. Знос і амортизація основних засобів. Фінансування витрат на поліпшення основних засобів.

Тема 9 Оцінка фінансового стану підприємств

Фінансовий стан підприємства, методи його оцінки. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства. Методика оцінки

фінансового стану. Аналіз фінансової стійкості підприємства. Аналіз ліквідності підприємства. Аналіз ділової активності. Аналіз рентабельності діяльності підприємства.

Тема 10 Фінансове планування на підприємствах

Фінансова стратегія підприємств. Зміст та методи фінансового планування.

Поточний фінансовий план. Зміст і значення оперативного фінансового плану.

Бюджетування в системі оперативного фінансового планування. Контролінг

Тема 11 Фінансова санація та банкрутство

Сутність і види банкрутства. Фінансові заходи упередження банкрутства. Діагностика банкрутства. Механізм фінансової стабілізації підприємства при загрозі банкрутства. Санація, її види, механізм проведення. Фінансове забезпечення ліквідаційних процедур при банкрутстві.

Рекомендовані джерела

1 Фінанси підприємств: навчальний посібник / [Ситник Н. С., Смолінська С.Д., Ясіновська І.Ф.]; за заг. ред. Н. С. Ситник.- Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. - 402 с.

https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/Finansy_pidpr15.pdf

2 Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І.Б.Висоцької Львів, ЛьвДУС, 2018, 440 с.

3 Курило О.Б., Бондаренко Л.П., Вівчак О.П. Фінанси підприємств. Підручник. Київ: Видавничий дім «Кондор». 2020. 340с.

4. Марусяк Н.Л. Фінанси підприємств: навч. посіб.: 2-ге вид., перероб. і доп. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 176 с.

5 Непочатенко О.О., Мельничук Н.Ю. Фінанси підприємств: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури. 2019. 504с.

<https://files.znu.edu.ua/files/TSUL/0030725.pdf>

Освітня компонента «Страховання»

Тема 1. Сутність, принципи та роль страхування

Ця тема розглядає страхування як економічну категорію та соціальний інститут, його функції (ризикова, ощадна, інвестиційна, превентивна, контрольна), сферу застосування в ринковій економіці та основні принципи (страховий інтерес, вища доброчесність, відшкодування збитків). Окремо досліджується роль страхування у забезпеченні економічної безпеки в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення, зокрема як інструмент фінансового захисту бізнесу й населення від воєнних ризиків та управління кризовими ситуаціями.

Тема 2. Класифікація страхування

Тема охоплює основи класифікації страхування за об'єктами, виділяючи основні галузі: майнове, страхування відповідальності та особове страхування, а також класифікацію за родом небезпеки. Особлива увага приділяється специфіці видів страхування, актуальних для періоду повоєнного відновлення, таких як страхування будівельно-монтажних ризиків, обладнання під час реконструкції та цивільної відповідальності будівельників.

Тема 3. Страховий ринок

У темі розкривається поняття страхового ринку, його суб'єкти, а також страхові послуги як об'єкт взаємовідносин. Аналізується роль посередників (агентів, брокерів) та перспективи розвитку ринку в Україні. Важливим аспектом є питання євроінтеграції та гармонізації законодавства, зокрема адаптація українського ринку до стандартів Solvency II та європейських директив зі страхування, що стосується фінансової звітності та захисту прав споживачів.

Тема 4. Фінансові основи страхової діяльності

Тема присвячена фінансовій структурі страхової діяльності: джерелам доходів страховика (страхові премії, інвестиційні доходи), складу та економічному змісту витрат, а також розрахунку собівартості страхової послуги. Окремо розглядається роль страхування як інструмента залучення інвестицій у відновлення країни, зокрема через формування довгострокових інвестиційних ресурсів зі страхових резервів для відбудови інфраструктури.

Тема 5. Страхові ризики та їх оцінка

Тема зосереджена на понятті страхового ризику, його ознаках та методах оцінки для визначення прийнятності для страхування в різних галузях (майно, відповідальність, особове). Особливу увагу приділено оцінці та управлінню новими ризиками в умовах невизначеності, зокрема гібридними загрозами та кіберризиками, що набувають актуальності в сучасному контексті.

Тема 6. Страхування майна

У темі детально вивчаються умови страхування майна юридичних осіб та сільськогосподарських підприємств (врожай, тварини, будівлі), включаючи порядок укладення договорів та відшкодування збитків. Спеціальний акцент робиться на страхуванні майна в умовах воєнних ризиків, механізмах відшкодування збитків від руйнувань та можливостях державно-приватного партнерства у цій сфері, наприклад, в агрострахуванні.

Тема 7. Особове страхування

Тема охоплює основні види особового страхування: страхування життя (змішане, ощадне), обов'язкове та добровільне страхування від нещасних випадків. Важливими сучасними аспектами є розробка інклюзивних страхових продуктів для осіб з інвалідністю, ветеранів та внутрішньо переміщених осіб, а також роль страхування як елементу системи медичної реабілітації та соціальної адаптації, включаючи страхування працівників ризикових професій у сфері відновлення.

Тема 8. Страхування відповідальності

У темі розглядаються різновиди страхування відповідальності: цивільної (власників транспорту, включаючи систему «Зелена картка»), за неповернення кредитів, професійної та за забруднення довкілля. У контексті сучасних викликів окремо аналізується страхування цивільної відповідальності за шкоду, заподіяну внаслідок бойових дій або при поводженні з вибухонебезпечними предметами.

Тема 9. Перестраховання та співстрахування

Тема розкриває сутність, необхідність та методи перестраховання (факультативне, договірне), форми проведення операцій, а також механізми співстрахування. Ключовим аспектом є дослідження ролі міжнародного перестраховання у покритті масштабних ризиків воєнного часу та періоду

відновлення, а також його значення для залучення глобального капіталу та стабілізації вітчизняного страхового ринку.

Рекомендовані джерела

1. Законодавство України з питань страхування.
- 2 Журавка О.С. Страхування: навчальний посібник / О.С. Журавка, А.Г. Бухтіарова, О. М. Пахненко. Суми: Сумський державний університет, 2020. 350 с.
- 3 Плиса В.Й. Страхування : підручник, 2-ге вид, виправлене й доповнене. / В.Й. Плиса. Київ : Каравела, 2019. 512 с.
- 4 Стешенко О.Д. Страхові послуги: Навч. посібник. Харків: УкрДАЗТ, 2012. 186 с
- 5 Страхування : практикум / укл. Брязкало А.Є., Гладчук О.М. Кучерівська С.С. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т, 2020. 152 с

Освітня компонента «Інвестування»

Тема 1. Методологічні основи інвестування

Інвестиційний процес в державі з ринковою економікою. Стадії інвестиційного процесу. Принципові розходження методологій підходу до життєвого циклу інвестиційного процесу в ринковій і командно-розподільчих системах. Держава як суб'єкт інвестування. Інвестори і учасники інвестиційної діяльності. Індивідуальні інвестори, фірми і компанії. Орендні, акціонерні та корпоративні учасники фінансово-кредитних установ. Галузеві і територіальні групування, асоціації, концерни, промислово-фінансові групи, холдинги. Мотивація інвестиційної діяльності. Поняття про інвестиційний проект. Класифікація інвестиційних проектів. Типи проектного фінансування. Теорія інвестиційного портфелю. Види портфелів, їх взаємодія. Інвестиційний комплекс країни. Інвестиційний паспорт регіону та підприємства

Тема 2 Інвестиційний ринок

Інвестиційний ринок. Взаємозв'язок інвестиційного і фінансового ринків. Ринок інвестицій та інвестиційних товарів. Інвестиційний клімат. Фактори, які визначають сприятливість інвестиційного клімату: інвестиційна активність населення, правове поле і політична воля адміністрації, рівень розвитку продуктивних сил і інфраструктура ринку інвестицій.

Тема 3. Реальні інвестиції

Матеріально-технічне забезпечення інвестиційного проекту. Комплектування будівництва обладнанням. Способи комплектування і розрахунку операції, виконання будівельно-монтажних робіт, умови прийняття їх інвесторами і розрахунки за виконання роботи. Капіталізація інвестицій в умовах діючого виробництва. Технічне проектування інвестицій, його способи і організація. Будування і технологічне проектування. Стадії проектування. Ціноутворення в інвестиційній сфері. Кошторисна документація. Необхідність і принципи складання інвестиційних кошторисів. Необхідність підтримки і розвитку виробництва. Інвестування технічного переобладнання і реконструкції. Обґрунтування санації виробництва. Продовження життєвого циклу інвестиційного проекту, реінвестування. Обґрунтування необхідності закриття проекту. Мета, види і напрямки моніторингу. Участь інвестора в пускових

роботах. Прийняття інвестором виконаних робіт, етапів і готових об'єктів. Моніторинг оновлення виробництва.

Тема 4 Фінансові інвестиції.

Фінансові інвестиції. Капітал, який інвестується, його різні види. Фіктивний капітал, інвестування за допомогою цінних паперів. Дери́вація цінних паперів. Інвестиції в виробничі фонди. Прямі та портфельні інвестиції. Інвестиції в основній і оборотний капітал. Інноваційна форма інвестування. Іноземні інвестиції. Експорт і імпорт капіталу. Міжнародна інвестиційна діяльність, її інститути. Політика держави і прилученні іноземних інвестицій. Інвестиції іноземних фірм і суспільних підприємств.

Тема 5. Інноваційна форма інвестицій

Економічна сутність інновацій та інноваційного процесу. Поняття та типи інновацій. Класифікація інновацій. Модель інноваційного процесу. Об'єкти інноваційної діяльності та їх характеристика. Суб'єкти інноваційної діяльності та їх характеристика. Фінансова підтримка інноваційної діяльності. Венчурне фінансування. Види венчурного фінансування, їх особливості. Проблеми розвитку венчурного фінансування в Україні. Державне регулювання інноваційної діяльності в Україні. Головна мета державної інноваційної політики, основні принципи інноваційної політики держави. Пріоритетні напрями державної підтримки інноваційної діяльності підприємств.

Тема 6. Інвестиційні проекти

Поняття інвестиційного проекту. Етапи формування інвестиційного бізнес-плану. Джерела інформації для складання бізнес-плану інвестиційного проекту. Бюджетна форма планування інвестицій. Оцінка альтернативних конкуруючих інвестицій. Прогнозування грошових потоків, часова теорія грошей. Визначення поточної і наступної вартості грошей. Оцінка якісних чинників інвестиційного проекту.

Тема 7 Управління реалізацією інвестиційного проекту.

Макроекономічне регулювання інвестиційних проектів. Методи індикативного планування інвестицій. Планування інвестиційної діяльності підприємств і інших суб'єктів господарювання. Способи і методи вибору інвестиційних рішень в умовах ризику формування фінансових ресурсів і джерела їх утворення. Боргові фінансові ресурси підприємства. Управління портфелем цінних паперів на підприємстві. Розподіл прибутків підприємства на реінвестування розвитку виробництва ш дивіденди. Способи реалізації інвестиційних проектів. Договори (контракти), які регулюють інвестиційний процес. Міжнародні угоди інвестування і захисту інвестицій. Поняття про тендери. Тендерна документація, принципи її розробки. Нормативно-правова база регулювання інвестиційної діяльності. Державна політика стимулювання інвестиційної діяльності.

Тема 8 Фінансове забезпечення інвестиційного процесу

Фінансові ресурси інвестування. Фінансові інструменти і фінансовий інжиніринг. Способи залучення капіталу. Прогнозування структури джерел інвестування. Власні, позичкові і залучені інвестиції. Фінансовий, операційний і загальний леверидж, структуризація капіталу. Аналіз фінансового стану підприємства. Джерела фінансових ресурсів.

Тема 9 Залучення іноземного капіталу

Переваги та недоліки залучення іноземних інвестицій. Інвестиційна політика країни . сутність прямих іноземних інвестицій. Організаційні форми іноземних інвестицій. Типи і види прямих іноземних інвестицій. Методи залучення іноземного капіталу. Стратегія залучення іноземного капіталу. Система стимулювання іноземних інвесторів. Основні напрями іноземного інвестування. Засади здійснення прямих іноземних інвестицій. Аналіз обсягів та ефекту прямих іноземних інвестицій.

Рекомендовані джерела

1 Про інвестиційну діяльність Закон України 1560-ХІІ, поточна редакція від 31.10.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>

2 Про ринки капіталу та організовані товарні ринки Закон України Документ 3480-IV, поточна редакція від 01.01.2026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>

3 Давиденко Н. М., Скрипник Г. О. Інвестування : підручник. Київ : О. В. Ямчинський, 2021. 459 с.

4 Інвестиційний аналіз : навчальний посібник. Ч. 1 / І. О. Новаковська, Н. В. Мединська, Н. М. Бавровська. Київ : Видавничий центр НУБіП України, 2024. 323 с.

5 Кальний С. В. Інвестування: практикум : навчальний посібник / С. В. Кальний. Київ : Видавництво «Наукова столиця», 2020. 135 с.

6 Петухова О. М. Інвестування : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 336 с.

Освітня компонента «Центральний банк і монетарна політика»

Тема 1 Виникнення центральних банків, їх задачі та функції

Виникнення емісійних банків. Причини, необхідність і шляхи створення центральних емісійних банків. Організаційно - правові основи центральних банків (ЦБ) провідних країн світу. Поява міждержавних центральних банків. Європейська система центральних банків. Створення Національного банку України та його статус. Функції Національного банку України. Об'єктивна зумовленість та економічна доцільність упровадження принципів та функцій НБУ. Значення емісії як монопольної функції центрального банку.

Тема 2 Монетарна політика та інструменти її реалізації

Мета й особливості монетарної політики. Зміст монетарної політики центрального банку, її місце і роль у державному регулюванні економіки. Визначення стратегії і тактики монетарної політики.

Тема 3 Емісія готівки та організація готівкового грошового обігу

Емісія банкнот і роль НБУ в організації готівкового обігу. Монопольне право центрального банку на емісію банкнот і монет. Забезпечення банкнот. Місце готівки в платіжних системах. Емісія єдиної європейської грошової одиниці – євро. Особливості платіжної системи та грошової маси в Україні.

Тема 4 Рефінансування комерційних банків

Сутність і види кредитування НБУ діяльності комерційних банків. Економічна сутність кредитних відносин центральних банків з комерційними.

Методи рефінансування комерційних банків. Купівля цінних паперів у комерційних банків із зобов'язанням зворотного продажу (операції РЕПО).

Тема 5 Організація міжбанківських розрахунків

Сутність і класифікація міжбанківських розрахунків. Кореспондентські відносини між банківськими установами. Порядок відкриття кореспондентських рахунків комерційних банків. Контроль за станом кореспондентських рахунків комерційних банків. Еволюція міжбанківських розрахунків в Україні.

Тема 6 Центральний банк - банкір та фінансовий агент уряду

Розвиток кредитних відносин НБУ з урядом. Центральний банк – фінансовий агент уряду з обслуговування внутрішнього державного боргу. Роль НБУ на первинному ринку державних цінних паперів. Регулятивна і контрольна функція НБУ на ринку державних цінних паперів.

Тема 7 Валютне регулювання і контроль

Валютна політика як основа валютного регулювання і контролю. Економічна сутність і необхідність валютного регулювання. Становлення системи валютного регулювання в Україні. Основні повноваження НБУ як головного органу валютного регулювання. Становлення системи валютного регулювання в Україні.

Тема 8 Регулювання банківської діяльності та нагляд

Необхідність і завдання банківського регулювання. Економічна сутність, необхідність і задачі регулювання банківської діяльності. Повноваження банківських органів у цій галузі.

Рекомендовані джерела

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. №2121-111. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
2. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 № 679XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
3. Про валюту і валютні операції: Закон України 21.06.2018 р. № 2473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>
4. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затверджена постановою Правління НБУ від 28 серпня 2001 р. № 368. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#n25>
5. Косова Т.Д. Центральний банк і грошово-кредитна політика. К. : Центр учбової літератури. 2022. 328 с.

Освітня компонента «Фінансовий аналіз банківської діяльності»

Тема 1. Теоретичні аспекти аналізу банківської діяльності

Предмет, мета і завдання аналізу банківської діяльності. Об'єкти і суб'єкти аналізу. Завдання аналізу з позиції різних суб'єктів аналізу. Основні принципи аналізу. Види аналізу банківської діяльності та їх класифікація. Інформаційне та методичне забезпечення аналізу банківської діяльності. Облікові та позаоблікові джерела аналізу. Характеристика балансу банку як основного джерела інформаційного забезпечення аналізу діяльності банку. Етапи проведення аналізу банківської діяльності: попередній, аналітичний, заключний. Методи і прийоми аналізу банківської діяльності: порівняння, групування, коефіцієнтний,

балансовий, прийоми абсолютних і відносних різниць, ланцюгових підстановок, графічні прийоми. Організація аналітичної роботи в банку.

Тема 2. Аналіз пасивних операцій банку

Загальна оцінка динаміки, складу і структури пасивів банку. Напрями та завдання аналізу власного капіталу банку. Методика розрахунку власного капіталу банку згідно з чинною інструкцією НБУ. Аналіз структури та окремих складових власного капіталу. Система показників, що застосовуються при аналізі статутного капіталу. Фактори та причини зміни статутного капіталу. Аналіз резервного капіталу, спеціальних фондів, резервів і нерозподіленого прибутку банку. Основні нормативи, що регулюють достатність банківського капіталу. Коефіцієнтний аналіз власного капіталу банку. Аналіз процесу капіталізації банків. Групування банків за рівнем капіталу. Аналіз депозитних операцій банку. Показники депозитної політики банку. Аналіз використання міжбанківських кредитів у формуванні ресурсів банку, їх роль у регулюванні рівня ліквідності банку. Аналіз інших зобов'язань банківської установи. Аналіз ефективності формування та використання банківських ресурсів. Співвідношення між власним капіталом і зобов'язаннями банку.

Тема 3. Загальний аналіз активних операцій банку

Аналіз динаміки, складу і структури активів банку. Аналіз якості активів. Групування статей активу балансу за суттю банківських операцій, принципами ліквідності, дохідності, ризику. Аналіз операцій банку з цінними паперами. Аналіз валютних операцій банку. Аналіз динаміки й структури валютних операцій банку. Аналіз валютних доходів та витрат. Поняття закритої та відкритої валютної позиції. Аналіз дотримання основних нормативів відкритої валютної позиції банку. Методика аналізу ефективності валютних операцій. Аналіз нетрадиційних банківських операцій та послуг: факторингу, лізингу, агентських, гарантійних, трастових, консультаційних та інших послуг. Аналіз інших активів.

Тема 4. Аналіз кредитних операцій банку

Методика розрахунку суми проблемних кредитів. Аналіз кредитного портфеля банку. Аналіз структури кредитного портфеля за термінами надання кредитів, економічними контрагентами, галузями економіки, характером забезпечення, термінами погашення. Аналіз диверсифікації кредитних вкладень. Аналіз руху кредитів. Розрахунок коефіцієнтів надання та погашення кредиту. Аналіз оборотності кредитів та тривалості одного обороту кредитів. Аналіз погашення наданих кредитів. Аналіз якості кредитного портфеля з погляду ризику. Класифікація кредитів за групами ризику. Аналіз забезпеченості кредитів за видами забезпечення. Аналіз дотримання банком нормативів кредитного ризику.

Тема 5. Аналіз доходів та витрат банку

Зміст, завдання та інформаційні джерела аналізу доходів і витрат банку. Класифікація доходів банку. Аналіз динаміки та структури банківських доходів. Аналіз відносних показників дохідності банку. Факторний аналіз доходів банку. Визначення резервів збільшення доходу банку. Класифікація витрат банку. Аналіз динаміки і структури витрат банку. Аналіз відносних показників витратності. Факторний аналіз витрат банку. Розробка заходів щодо скорочення витрат та збільшення доходів. Значення, завдання та інформаційне забезпечення аналізу

фінансових результатів діяльності банку. Загальна схема аналізу банківського прибутку. Аналіз структури та динаміки прибутку.

Тема 6. Аналіз прибутковості та рентабельності банку

Методика розрахунку «точки беззбитковості» роботи банку. Стратегічний аналіз фінансових результатів діяльності банку. Визначення резервів збільшення прибутку та розробка заходів для їх мобілізації. Аналіз розподілу прибутку. Показники відносних показників прибутковості (рентабельності) діяльності банку: дохід на активи, дохід на капітал, чистий СПРЕД, чиста процентна маржа, співвідношення іншого операційного доходу до загальних активів, чистий операційний дохід до загальних активів, чиста операційна (чи посередницька) маржа. Аналіз впливу факторів на зміну показників прибутковості. Поняття та показники ефективності діяльності банку. Аналіз ефективності діяльності працівників банку. Аналіз прибутковості окремих банківських продуктів, клієнтів, ринків.

Тема 7. Аналіз банківських ризиків.

Загальна характеристика банківських ризиків, їх класифікація і методи розрахунку. Зовнішні і внутрішні ризики банківської установи. Аналіз і управління основними банківськими ризиками. Суть кредитного ризику, класифікація кредитних ризиків і фактори, які формують їх рівень. Структурний аналіз кредитного портфеля з позиції кредитного ризику. Факторний аналіз кредитного портфеля на предмет ризиковості в цілому. Управління кредитним ризиком: визначення економічних нормативів, цінова політика, формування резервів. Аналіз і управління валютним ризиком. Суть валютного ризику і його різновиди.

Тема 8. Аналіз і оцінка фінансового стану банку

Аналіз ділової активності. Поняття фінансової стійкості банку. Система показників фінансової стійкості: коефіцієнт надійності, коефіцієнт фінансового важеля, коефіцієнт співвідношення власного капіталу та активів, коефіцієнт захищеності власного капіталу, коефіцієнт маневрування та інші. Поняття надійності банку. Підходи до оцінки надійності банку. Суть і різновиди рейтингових оцінок діяльності банку. Узагальнена оцінка фінансового стану банків на основі системи. Визначення сукупного рейтингу банку.

Рекомендовані джерела

1. Закон України "Про банки і банківську діяльність" № 2121-III від 07.12.2000. (зі змінами і доповненнями). URL: <http://www.rada.gov.ua>
2. Закон України "Про Національний банк України" №679-XIV від 20.05.1999. URL: <http://www.rada.gov.ua>
3. Копилюк О.І. Музичка О.М. Аналіз банківської діяльності: навч. посіб. Укоопспілка. Львів: Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2016. 415 с.
4. Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О. Банківська система: навчальний посібник / за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 580 с
5. Бондаренко, Л. М. Фінансовий аналіз банківської діяльності: підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2020. – 352 с.

6. Коваленко, С. В. Банківська справа та фінансовий аналіз: навчальний посібник. – Х.: Основа, 2019. – 288 с.

7. Шаповалова, Н. В., Гриценко, І. М. Фінансовий аналіз: теорія та практика для банків. – К.: КНЕУ, 2021. – 320 с.

Освітня компонента «Фінансовий ринок»

Тема 1 Фінансовий ринок: сутність, структура та функції

Сутність фінансового ринку, необхідність і передумови його створення
Принципи та функції фінансового ринку Структура фінансового ринку.
Класифікація фінансових ринків.

Тема 2 Регулювання діяльності на фінансовому ринку.

Органи державного регулювання ринку фінансових послуг в Україні
Основні форми державного регулювання діяльності з надання фінансових послуг.
Внутрішнє регулювання фінансового ринку. Зарубіжний досвід регулювання фінансового ринку.

Тема 3 Фінансові посередники

Сутність фінансових посередників і їх функції. Особливості інвестиційної діяльності фінансових посередників. Суб'єкти банківської системи. Небанківські фінансово-кредитні інститути. Контрактні фінансові інститути. Посередники депозитарно-клірингової діяльності.

Тема 4 Дольові цінні папери на фінансовому ринку.

Основні види цінних паперів. Класифікація цінних паперів за різними ознаками. Види акцій. Прості та привілейовані акції – порівняльна характеристика їх інвестиційних якостей та правових аспектів. Вартість акцій та оцінка акціонерного капіталу. Оцінка дохідності акцій. Операції з акціями. Способи сплати дивідендів за цими видами акцій.

Тема 5 Боргові цінні папери на фінансовому ринку.

Поняття облігації як класичного боргового фінансового інструменту. Державні облігації та облігації підприємств.. Облігації підприємств, їх основні види. Оцінка дохідності облігацій. Сутність векселю як боргового фінансового інструменту, механізм та специфіка його обігу в Україні.

Казначейські зобов'язання як основний фінансовий інструмент держави для покриття поточних витрат державного бюджету. Сутність ощадних та депозитних сертифікатів, механізм їх обігу, основні види та ставки нарахування доходів за ними

Тема 6 Похідні фінансові інструменти

Визначення похідних цінних паперів. Основні види похідних цінних паперів. Причина виникнення та функціонування різноманітних видів термінових угод. Ринок термінових угод як один з основних механізмів страхування від ризиків цінних змін на реальному ринку. Специфіка проведення термінових операцій. Основна економічна функція ринку ф'ючерсних контрактів. Поняття ф'ючерсного контракту як основного біржового деривативу. Специфіка їх випуску та функціонування.. Сутність форвардних угод та специфіка їх обігу. Механізм страхування форвардними контрактами. Основні відмінності між ф'ючерсними та форвардними контрактами. Опціон як один із основних видів термінових угод.

Специфіка його укладання та особливості обігу на фінансовому ринку. Основні види опціонів. Механізм визначення доходів за опціонами.

Тема 7 Фінансові послуги

Сутність андеррайтингу та його основні види. Механізм проведення андеррайтингових операцій. Формування ціни на послуги андеррайтера при різноманітних видах андеррайтингу. Поняття агентських послуг. Види агентських послуг та їх сутність. Механізм взаємовідносин між клієнтом та агентом. Сутність лізингу як виду товарного кредиту. Види та форми лізингу. Суб'єкти лізингової діяльності. Лізингові компанії як основні постачальники лізингових послуг. Сутність факторингових операцій. Механізм дії факторингової операції. Формування ціни на факторингові послуги. Поняття форфейтингу. Основні суб'єкти форфейтингових операцій. Механізм форфейтингової операції. Сутність брокерської діяльності. Основні види угод, які укладаються брокерами. Діяльність брокерських контор на фондовому ринку. Поняття дилерської діяльності, її основні види. Роль та функції дилерів на фондовому ринку.

Тема 8 Кредитний ринок

Поняття кредиту та кредитної системи. Функції та роль кредиту в економіці країни. Основи організації кредитного ринку. Характеристика основних видів та форм кредиту. Державний кредит, його форми та види. Класифікація і функції банків у ринковій економіці. Спеціалізовані кредитні установи, специфіка їх діяльності. Основні види банківських операцій. Забезпечені та незабезпечені банківські кредити, умови їх надання. Вартість кредиту та види відсоткових ставок за ним.

Тема 9 Валютний ринок

Поняття валюти України та іноземної валюти. Суб'єкти валютного ринку. Основи функціонування валютного ринку. Конвертованість валюти та валютний курс. Валютний ринок як економічна категорія та його види. Основні види операцій, які проводяться на валютному ринку. Основні функції валютного ринку. Валютні крос-курси та умови, в яких вони застосовуються. Сутність валютних операцій. Поточні операції з валютою. Термінові операції з валютою. Сутність та механізм їх застосування. Валютний арбітраж – його сутність та різновиди. Правила переказу іноземної валюти за межі України.

Тема 10 Фондовий ринок та фондова біржа

Загальна характеристика фондового ринку. Предмет, учасники та процес торгівлі на фондовому ринку. Інструментарій фондового ринку. Фондова біржа як основний суб'єкт діяльності на фондовому ринку. Види фондових бірж, їх роль та функції на фінансовому ринку. Інфраструктура фондового ринку. Види діяльності основних посередників на фондовому ринку України.

Сутність фондової біржі, її види та функції. Правила фондової біржі. Сутність біржового ринку. Біржові фондові індекси. Рейтинги фондового ринку. Особливості біржового ринку України.

Рекомендовані джерела

1 Акімова Л., Клименко В., Докієнко В. Фінансовий ринок: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2024. 358с.

2 Еш С.М. Фінансовий ринок: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2021. 528с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Esh_Svitlana/Finansovyi_rynok.pdf

3 Фінансовий ринок : підручник : у 2-х т. / Коваленко Ю. М., Ковернінська Ю. В., Онишко С. В., Кужелєв М. О. та ін. ; кер. авт. кол. і наук. ред. Ю. М. Коваленко. - Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. https://duikt.edu.ua/uploads/1_2071_86888486.pdf

4 Фінансовий ринок : навч. посіб. / Н. В. Трусова та ін. ; Тавр. держ. агротехнол. ун-т ім. Дмитра Моторного. Мелітополь : Вид. будинок ММД, 2021.235 с.

5 <https://www.nssmc.gov.ua/> (Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку).

Освітня компонента «Фондовий ринок»

Тема 1 Поняття і основні положення фондового ринку

Фондовий ринок – сегмент фінансового ринку, на якому проводяться операції з купівлі-продажу специфічного товару – цінних паперів. Цінні папери є титулами власності, за ними стоять реальні активи, які в основному і визначають вартість конкретних цінних паперів.

Тема 2 Інформаційне забезпечення фондового ринку

Звітність емітентів, котирування бірж, новини та регуляторні дані НКЦПФР, забезпечуючи прозорість ринку

Тема 3 Учасники фондового ринку

Визначення основних учасників, їх ролі та функцій на фондовому ринку. Емітент, інвестор, професійні учасники

Тема 4. Класифікаційні ознаки фондового ринку

Характеристика цінних паперів, види цінних паперів, класифікація за терміном обертання.

Тема 5 Регулювання фондового ринку

Суть державного регулювання фондового ринку, концепції і функції державного регулювання ринку.

Тема 6 Інструменти фондового ринку

Основні характеристики та види фінансових інструментів.

Тема 7 Емісія інструментів фондового ринку

Основні етапи емісії. Особливості емісії в залежності від виду фінансового інструмента

Тема 8 Фондовий ринок України

Сучасний стан фондового ринку. Трансформація, проходження реформування та інтеграції з європейськими стандартами.

Рекомендовані джерела

1 Вавженчук С.Я. Правове регулювання фондового ринку: навч. Посіб. Київ: КНЕУ. 2013.582с.

2 Пальчевич Г.Т., Подплетній В.В. Ринок цінних паперів Кіровоград. 2002. 238с URL: core.ac.uk/download/84826115.pdf

3 Резнік Н.П., Яворська В.О., Слободяник А.М., Хміль Н.В. Фінансові деривативи: навч. посіб. Київ : Вид-во КиМУ, 2017. 480 с.

4 Стасіневич С.А. Ціноутворення на біржовому ринку :навч. посіб. Київ. ЦП "КОМПРИНТ", 2015.111 с.

Освітня компонента «Податкова система та фіскальна політика»

Тема 1 Сутність, види та функції податків

Сутність податків. Податки та інші форми платежів до бюджету – збори, відрахування. Функції податків. Елементи оподаткування. Класифікація податків. Види прямих та непрямих податків.

Тема 2 Податкова система і податкова політика держави

Податки в системі державних доходів. Податкова система. Податкова політика. Склад і структура доходів бюджету та податкових надходжень в Україні. Податкова система України. Склад загальнодержавних та місцевих податків, зборів та обов'язкових платежів. Податкові системи інших держав. Структура обов'язкових платежів у розвинутих країнах.

Тема 3 Організація податкової служби і податкової роботи

Податкова служба держави. Повноваження органів державної податкової служби. Фінансові та адміністративні санкції, які накладаються органами податкової служби. Основи та організація податкової роботи, її основні елементи. Правове регламентування встановлення податків. Облік платників податків.

Тема 4 Податок на додану вартість

Сутність податку на додану вартість. Платники і ставки податку на додану вартість. Поняття об'єкту та бази оподаткування податком на додану вартість. Поняття податкового зобов'язання і податкового кредиту з ПДВ. Порядок визначення суми податку на додану вартість, що підлягає сплаті до бюджету або відшкодуванню з бюджету. Пільги з податку на додану вартість. Звітний податковий період. Строки сплати ПДВ.

Тема 5 Акцизний податок. Мито

Акцизний податок як форма специфічних акцизів. Платники акцизного податку. Об'єкт оподаткування. База оподаткування. Перелік підакцизних товарів. Види ставок акцизного податку: адвалорні, специфічні. Порядок обчислення податку з товарів, вироблених на митній території України. Порядок обчислення податку з товарів, які ввозяться на митну територію України. Особливості обчислення податку за адвалорними ставками. Особливості обчислення податку з тютюнових виробів. Особливості оподаткування алкогольних напоїв. Марки акцизного податку. Порядок і строки сплати податку. Пільги по акцизному податку.

Тема 6 Податок на прибуток підприємств

Прибуткове оподаткування в системі податків з підприємств. Платники податку. Об'єкт оподаткування. Порядок визначення доходів та їх склад. Склад витрат та порядок їх визнання. Об'єкти амортизації. Класифікація груп основних засобів та інших необоротних активів. Методи нарахування амортизації. Податкова база. Ставки податку. Порядок обчислення та сплати податку. Особливості оподаткування операцій особливого виду. Звільнення від оподаткування.

Тема 7 Податок на доходи фізичних осіб

Податок на доходи фізичних осіб як форма індивідуального прибуткового оподаткування. Платники податку. Об'єкт оподаткування. База оподаткування. Податкова знижка. Ставки податку. Порядок нарахування, утримання та сплати (перерахування) податку до бюджету. Перерахунок податку та податкові соціальні пільги. Особливості нарахування (виплати) та оподаткування окремих видів доходів. Особи, відповідальні за утримання (нарахування) та сплату (перерахування) податку до бюджету.

Тема 8 Спрощена система оподаткування обліку та звітності

Єдиний податок: порядок визначення доходів та їх склад. Ставки єдиного податку. Податковий (звітний) період. Порядок нарахування та строки сплати єдиного податку. Відповідальність платників єдиного податку.

Тема 9 Екологічний податок

Екологічний податок: платники податку, податкові агенти, об'єкт та база оподаткування, ставки податку за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними та пересувними джерелами забруднення, ставки податку за скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти та інші ставки податку, порядок обчислення податку, порядок подання податкової звітності та сплати податку.

Тема 10 Податок на майно

Платники податку. Об'єкти оподаткування. База оподаткування. Ставки податку. Особливості встановлення ставок податку на майно. Пільги щодо сплати податку. Податковий період. Порядок обчислення податку на майно. Строки сплати.

Тема 11 Рентна плата

Порядок обчислення та сплати рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин. Порядок обчислення та сплати рентної плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин. Порядок обчислення та сплати рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України. Порядок справляння рентної плати за спеціальне використання води.

Рекомендовані джерела

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
3. Господарський кодекс України [Електрон. ресурс]: від 16.01.2003 № 436-IV. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
4. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
5. Лютий, І.О. Податкова система [Текст]: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – Режим доступу: <https://xn--e1ajqk.kiev.ua/wp-content/uploads/2019/12/Podatкова-sistema-I.-O.-Lyutij.p>

Освітня компонента «Фінанси залізничного транспорту»

Тема 1. Організація фінансів підприємств залізничного транспорту

Основні положення курсу. Мета, завдання, функції.

Тема 2. Основні засоби та фінансування капітальних вкладень на залізничному транспорті.

Структура основних засобів залізниць. Класифікація. Види нарахування амортизації. Показники ефективного використання.

Тема 3. Оборотні засоби залізничного транспорту

Структура оборотних коштів залізниць. Класифікація. Показники ефективного використання.

Тема 4. Доходи залізниць

Доходи та доходні надходження. Особливості розподілу на залізницях.

Тема 5. Витрати залізничного транспорту

Класифікація витрат на залізницях

Тема 6. Собівартість продукції залізничного транспорту

Види собівартості продукції: виробнича і повна. Повна собівартість включає виробничу собівартість і витрати на реалізацію виробленої продукції. Розрахунок собівартості в залежності стадій залізничного транспортного процесу.

Тема 7. Система грошових розрахунків на залізничному транспорті

Система фінансово-економічних відносин на залізничному транспорті. Розподіл грошових потоків у галузі

Тема 8. Грошові розрахунки за перевезення

Організація грошових розрахунків в Україні, основні принципи. Система і форми розрахунків за перевезення

Тема 9. Облік грошових коштів та розрахунків на залізничному транспорті

Визначення провізної плати. Порядок взаємних розрахунків між транспортними організаціями за перевезення вантажів.

Тема 10. Внутрішньогосподарські розрахунки залізничного транспорту

Принципи організації грошових і розрахункових операцій. Види внутрішньогосподарських розрахунків на залізничному транспорті

Тема 11. Особливості фінансування підприємств залізничного транспорту

Особливості організації перевізного процесу і господарський статус структур залізничного транспорту викликає необхідність перерозподілу певних витрат. Основою фінансування підприємств є затверджені показники витрат, які збалансовані з джерелами фінансування.

Тема 12. Джерела фінансування підприємств залізничного транспорту

Види. Власні кошти залізниць і структурних підрозділів кошти позабюджетних фондів; кредити банків та інших фінансових установ; облігаційні позики; лізинг.

Тема 13. Організаційно-методологічне забезпечення лізингових угод та їх використання у системі Укрзалізниці

Особливості лізингових угод, їх роль та значення для процесу перевезень

Тема 14. Інвестування залізничної галузі

Моніторинг інвестиційної діяльності на залізничному транспорті.
Діагностика інвестиційного потенціалу залізниць.

Тема 15. Фінансове планування на залізничному транспорті

Зміст, завдання та методи фінансового планування. Система фінансових планів на залізничному транспорті

Тема 16. Реформування залізничного транспорту України

Передумови впровадження ринкових перетворень на залізничному транспорті України

Рекомендовані джерела

1 Зайцева І. Ю., Єрємона М.О., Криворученко О.А. Фінанси залізничного транспорту: підручник: УкрДУЗТ, 2017. 363 с.

2 Інструкція з статистичного обліку перевезення вантажів, пасажирів та багаж. у залізницями України. К., 2005. 25с, із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства транспорту та зв'язку № 948 від 19.12.2022

3 Про затвердження переліку робіт і послуг, що належать до основної діяльності залізничного транспорту, та Порядку перерозподілу надходжень доходу від основної діяльності залізничного транспорту URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/316-2011-%D0%BF#Text>

4 Єрємона М.О. Собівартість і тарифи залізничного транспорту» опорний конспект лекцій з навчальної дисципліни , УкрДАЗТ. Харків, 2012.

5 Саленко О. В. Фінансовий аналіз діяльності підприємств залізничного транспорту. Навч. посібник. – Харків: УкрДУЗТ, 2018. – 172 с., 41 рис. 32 табл

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Матеріально-технічне забезпечення. На навчальних заняттях здобувачі повинні мати: гаджети з можливістю підключення до Інтернету; перевірений доступ до застосунків Microsoft Office: Moodle; Zoom; інстальований на ПК та /або мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office (Word, Excel, Power Point); активований акаунт університетської пошти (student.i.p.@ kart.edu.ua) на Office365.

Інформаційне забезпечення: конспект лекцій, електронна бібліотека навчальної літератури, презентації окремих тем, банк тестів, методичні вказівки до вивчення дисципліни для здобувачів

ВІДОМОСТІ ПРО РОЗРОБНИКІВ

Лисьонкова Н.М. доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту

ВНЕСЕННЯ ЗМІН (ДАТА, СУТЬ, ПІДПИС)

Засідання кафедри Ф,ОіА	Протокол № 1 від 29.08.2025р	

